

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument)

RASPRAVNO VIJEĆE

Haag, 12. decembra 2007.

SAŽETAK PRESUDE RASPRAVNOG VEĆA U PREDMETU PROTIV DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA

*U nastavku teksta nalazi se sažetak presude koji je danas pročitao sudija
Robinson:*

Ovaj predmet bavi se opsadom Sarajeva. Dokazi otkrivaju užasnu priču o opsadi grada pretvorenog u stupicu, opsadi koja je trajala otprilike petnaest mjeseci i o granatiranju koje su provodile snage Sarajevsko-romanijskog korpusa, poznatog kao SRK, pod komandom optuženog generala Dragomira Miloševića. Na mnogim mjestima položaji SRK bili su iznad položaja Armije Bosne i Hercegovine, Armije BiH, tako da je SRK držao strateške tačke oko grada. Iz dokaza slijedi da je tokom perioda od 15 mjeseci SRK s dominantnih položaja na brdima oko Sarajeva provodio kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja koja je za rezultat imala ranjavanje i smrt velikog broja sarajevskih civila.

Optuženi se tereti za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti.

Tužilac je izveo dokaze da je Dragomir Milošević kao komandant SRK-a provodio "kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja" civila, civilnih područja i civilnog stanovništva Sarajeva. Prema navodima tužioca, tu su kampanju provodile snage bosanskih Srba u sastavu SRK-a ili njemu pripojene snage, odnosno snage pridružene oružanim snagama Republike Srpske. Tužilac tvrdi da su napadi bili smišljeni, neselektivni, prekomjerni i nesrazmjerni u odnosu na očekivanu konkretnu i direktnu vojnu korist. Nadalje, prema tvrdnjama tužioca, prvenstveni cilj te "kampanje" bio je terorisanje civilnog stanovništva Sarajeva.

Obrana je svoje ključne argumente temeljila na tvrdnji da je tokom cijelog sukoba u Bosni i Hercegovini područje Sarajeva i njegove okolice bilo poprište teških sukoba i borbi. Shodno tome, obrana je ustvrdila da se Sarajevo u cjelini, kao ni određene četvrti grada, ne mogu smatrati civilnim područjem. Postojanje oružanog sukoba bilo je od ključne važnosti za argumentaciju odbrane, koja je tvrdila da je iz intenziteta sukoba vidljivo da su aktivnosti SRK-a bile nužni i opravdani odgovor na aktivnosti Armije BiH, te da nisu - kao što je ustvrdio tužilac - predstavljale smišljeni napad na civilno stanovništvo. Obrana je također ustvrdila da su mnogobrojne pogibije i ranjavanja tokom sukoba bili izravna posljedica visokog intenziteta borbenih aktivnosti.

Pretno vijeće konstatuje da dokazi izvedeni u vezi s tri incidenta navedena u prilogu optužnici nisu dovoljni da bi se ustvrdilo kako je izvor vatre bio na teritoriji pod kontrolom SRK-a. Svi su ostali incidenti navedeni u prilogu optužnici dokazani.

Internet address: <http://www.un.org/icty>

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Pretno vijeće, nakon što je preispitalo dokaze, odbacuje tvrdnju odbrane u vezi sa statusom Sarajeva. Obrazloženje te odluke navodi se u presudi.

Sarajevsko-romanijski korpus koristio je cijeli niz sredstava za provođenje svoje kampanje. U svojim redovima SRK je imao izrazito vješte i dobro obučene snajperiste koji su koristili puške s teleskopskim nišanima. Grad je granatiran minobacačima, a možda najstrašnija karakteristika kampanje bila je upotreba modificovanih avionskih bombi, najstrašnija zato jer su te bombe neprecizne i ne služe nikakvoj vojnoj svrsi. Sarajevsko-romanijski korpus je grad granatirao na neselektivni način.

Iz dokaza slijedi da Armija BiH nije imala niti koristila modificovane avionske bombe; tim oružjem je raspolagao i koristio ga samo SRK. Od 15 incidenata navedenih u prilogu optužnici, u njih 11 korištene su te modificovane avionske bombe. Njihov učinak bio je užasan u smislu ranjavanja, ubijanja, uništavanja i psihološkog djelovanja na civilno stanovništvo. Govoreći o modificovanoj avionskoj bombi koja je eksplodirala u Sokolovićima, svjedok W-82 je izjavio da su se "još mogli nositi" sa snajperskim djelovanjem i granatiranjem tog dijela grada "sve dok 23. jula 1995. nije pala avio bomba".

Iako dokazi pokazuju da su borbe između vojski katkada jenjavale i da su postojala zatišja u granatiranju, oni također pokazuju da je snajpersko djelovanje bilo konstantno. S tim u vezi John Jordan se sjeća da su po lijepom vremenu "ljudi izlazili van, čime se naglo povećavao broj meta i snajperisti su imali puno posla". Sama uloga snajperista je takva da je svaki njegov hitac smišljen, ispaljen s namjerom da se onaj na koga se puca ubije ili teško rani. Pretno vijeće ponovno navodi riječi Johna Jordana koji je rekao da je tokom godina koje je proveo u Sarajevu otišao na cijeli niz incidenata u kojima je bio pogođen jedan, često najmlađi član porodice. Po njegovom mišljenju, "kada ovako gađate civile, naročito porodice koje možda jesu, a možda i nisu muslimanske, pucati na dijete doslovno znači razoriti cijelu porodicu". Pretno vijeće je u spis uvrstilo video snimak oklopnog transportera UNPROFOR-a kako se sporo kreće štiteći ljude koji se iza njega skrivaju od snajperske vatre. Kada je taj snimak prikazan Martinu Bellu, on ga je nazvao jednom od simboličkih slika rata i rekao sljedeće:

"Francuzi su nastojali ljudima uliti povjerenje i pružiti im određeni stepen sigurnosti. [...] Oni su došli na ideju da oklopnim vozilom koje se sporo kreće štite ljude. Mislim da to najvjerojatnije bolje od bilo kojeg pojedinačnog incidenta snajperskog djelovanja pokazuje u kakvoj su se svakodnevnoj opasnosti nalazili ljudi u gradu."

U okviru 12 incidenata snajperskog djelovanja iz priloga optužnici Pretnom vijeću predloženi su dokazi u vezi s pet takvih incidenata u kojima su snajperisti SRK-a gađali tramvaje i ubili ili teško ranili nekoliko putnika. Uz tih pet incidenata, Pretno vijeće je dobilo informacije i o drugim incidentima snajperskog djelovanja po tramvajima. Svi ti incidenti dogodili su se u vrijeme prekida vatre. U dokaznom spisu postoje iskazi iz kojih je jasno vidljiv goli strah i užas koji su proživljavali ljudi u tim tramvajima. Ništa zornije ne upućuje na namjeru počinitelja i na viktimizaciju putnika od iskaza koji su se stalno ponavljali o tramvaju koji usporava da bi prošao jednu krivinu u blizini hotela Holiday Inn, dok se na njega namjerno puca. Slavica Livnjak je opisala kako bi svaki put, dok je tramvaj prolazio tu krivinu, spuštala glavu. Tramvaj i njegovi putnici bili su nezaštićene mete ili, kako je to metaforički kazao jedan svjedok, bili su pravi "glineni golubovi".

Granatiranje minobacačima je također bilo svakodnevna pojava i za rezultat je imalo mnoge pogibije i ranjavanja među civilnim stanovništvom grada Sarajeva. Od svih incidenata u kampanji granatiranja jedan od najstrašnijih bio je incident na tržnici Markale 28. augusta 1995. Taj događaj se urezao u sjećanje mnogih svjedoka koji su stupili pred Pretresno vijeće. Pretresno vijeće je zaključilo da je tržnicu Markale granatirao Sarajevsko-Romanijski Korpus i to minobacačem od 120mm, uslijed čega je ubijeno 34 i ranjeno 78 civila. Jedan od policajaca koji je sudjelovao u istrazi nakon tog događaja opisao je ono što je vidio kao "posljednji, najdublji krug Danteovog pakla".

Glavni argument odbrane u vezi s granatiranjem tržnice Markale bio je da je tu riječ o insceniranom događaju, odnosno o eksploziji statičnog eksploziva, a ne granate iz minobacača od 120mm. Ova tvrdnja, kao i drugi argumenti odbrane u vezi s tim događajem, odbacuju se iz razloga koji se navode u presudi.

Prema opisima mnogih svjedoka, u Sarajevu nije bilo sigurnog mjesta. Svako je mogao poginuti ili biti ranjen bilo gdje i bilo kada. Svjedokinja W-107 izjavila je da su se njene kćeri, kada bi odlazile po vodu ili drva, često vraćale "s odjećom koja je bila uprljana urinom jer su se toliko strašno plašile". Jednom prilikom je Rialda Musaefendić vidjela da je dostavljeni hljeb imao u sebi zrna metaka budući da su na kamion pucali bosanski Srbi. Bakir Nakaš situaciju je opisao na sljedeći način:

"Grad je još uvijek bio pod opsadom, nije bilo struje, nije bilo redovnog snabdijevanja vodom niti energijom; stalno se granatiralo i pucalo iz snajpera. Za stanovnike Sarajeva život ni na koji način nije bio normalan, a nije bio normalan niti naš posao, posao zdravstvenih radnika u gradskim ambulancama i bolnicama. Isto tako, nismo imali nikakve energije, struje, a zalihe su nam bile male, ograničene, u smislu zaliha medicinskog materijala, hrane i sličnog."

Ta stalna prijetnja njihovoj bezbjednosti imala je velike posljedice po civile u gradu Sarajevu. Pukovnik Demurenko, načelnik štaba UNPROFORA sektora Sarajevo od januara do decembra 1995., izjavio je da "ako gledate ljudske patnje, to je bila kompletna opsada, poput opsade Lenjingrada tokom Drugog svjetskog rata". On je izrazio iznenađenje u vezi s "ambivalentnim stavom, otupjelim odnosom prema životu" i prevladavajućom atmosferom "letargije" u Sarajevu. Martin Bell dao je sljedeće objašnjenje:

"[civilni unutar linija sukoba] izgledali su ispijeno, djelovali su progonjeno. Njihov jedini zadatak bio je preživjeti svaki pojedinačni dan, ostati na životu. Radilo se o preživljavanju. To su bila istinski očajnička vremena."

Dragomir Milošević, komandant SRK-a, bio je na čelu čvrsto uspostavljenog komandnog lanca. Pobrinuo se da raspolaže ažurnim informacijama o aktivnostima svojih jedinica tako što je poboljšao već postojeći sistem izvještavanja. Donosio je odluke o pitanjima poput obnavljanja zaliha municije, pozicioniranja minobacača i obuke snajperista. Osim toga, redovno je obilazio jedinice SRK-a duž linija sukoba.

Upravo pod njegovom komandom je na sarajevskom ratištu započelo korištenje modifikovanih avionskih bombi kojima se redovno gađao grad. Iz nekoliko naredjenja vidljivo je da je Dragomir Milošević odlučivao i o razmještanju i položajima lansera za te projekte. Štaviše, dokazi pokazuju da

je Dragomir Milošević naređivao ispaljivanje modifikovanih avionskih bombi. Dovoljno je pozvati se na naređenje od 6. aprila 1995., kojim je Ilidžanskoj brigadi naredio sljedeće: "Odmah pripremiti lanser sa jednom avio bombom i preneti bombu za lansiranje. [...] U Hrasnici ili Sokolović Koloniji izabrati najunosniji cilj gdje bi bile najveće ljudske i materijalne žrtve". Idućeg dana modifikovana avionska bomba pogodila je Hrasnicu, ubila Zibu Ćustović, ranila troje civila i prouzročila masovna razaranja u civilnoj četvrti gdje je eksplodirala.

Pretno vijeće smatra da je s obzirom na svoj položaj komandanta SRK-a optuženi bio obavezan sprečavati izvršenje krivičnih djela i osigurati da se vojska pod njegovom komandom ponaša u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Međutim, iz dokaza predloženih Pretnom vijeću slijedi da je optuženi zloupotrebjavao svoj položaj i da je svojim naređenjima planirao i nalagao teška i sistematska kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Štaviše, optuženi je redovno koristio izrazito neprecizno oružje velike razorne moći, odnosno modifikovane avionske bombe. Iz dokaza jasno slijedi da je SRK vrlo dobro znao da je to oružje neselektivno i neprecizno. Modifikovane avionske bombe mogle su se usmjeravati samo prema nekom općem predjelu, pri čemu je bilo nemoguće predvidjeti gdje će bomba udariti. Svaki put kad je ispaljena modifikovana avionska bomba optuženi se poigravao životima civila u Sarajevu.

Ova presuda, kao i većina presuda ovog Međunarodnog suda, ilustrira potrebu da svi koji sudjeluju u oružanom sukobu u potpunosti poštuju temeljne norme međunarodnog humanitarnog prava. One su se razvijale tokom stoljeća do te mjere da sada predstavljaju obavezujuće pravne norme. Najvažnija među njima je norma koja nalaže zaštitu osoba koje ne sudjeluju aktivno u neprijateljstvima, to jest civila. Sve te norme zasnivaju se na vrijednostima koje su temeljne za svako ljudsko biće - na integritetu pojedinca, pravu na život i pravu na zaštitu od straha, boli i nasilja. One stoga vrijede za svakoga, bez obzira na razlike u nacionalnoj pripadnosti, državljanstvu ili vjeri.

Gospodine Miloševiću, molim vas da ustanete.

Pretno vijeće vas, Dragomire Miloševiću, proglašava **KRIVIM** na osnovu člana 7(1) Statuta po sljedećim tačkama optužnice:

Tačka 1, terorisanje, kršenje zakona ili običaja ratovanja;

Tačka 2, ubistvo, zločin protiv čovječnosti;

Tačka 3, nehumana djela, zločin protiv čovječnosti;

Tačka 5, ubistvo, zločin protiv čovječnosti;

Tačka 6, nehumana djela, zločin protiv čovječnosti.

Proglašavanje krivim po tački 1 ima za posljedicu to da se tačke 4 i 7, protivpravni napadi na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja **ODBACUJU**. Pretno vijeće vas, Dragomire Miloševiću, osuđuje na kaznu zatvora od 33 godine. U skladu s pravilom 101(C) Pravidnika, imate pravo da vam se u kaznu uračuna vrijeme koje ste proveli u pritvoru. Imate također pravo da vam se u to vrijeme uračuna i cjelokupno dodatno vrijeme koje ćete provesti u pritvoru čekajući na ishod eventualnog žalbenog postupka. U skladu s pravilom 103(C) Pravidnika, ostarćete u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne privede kraju organizacija vašeg transfera u državu gdje ćete odslužiti svoju kaznu.

Pretno vijeće naglašava da je ovo samo sažetak njegovih zaključaka i da je jedini mjerodavni prikaz pismena presuda koja će se na raspolaganje staviti nakon završetka ovog zasjedanja.

Rasprava je završena.